

PROF. DR. MIRO JURETIĆ – PEDIJATAR I POVJESNIČAR MEDICINE

PROFESSOR MIRO JURETIĆ: A PEDIATRICIAN AND MEDICAL HISTORIAN

Vladimir Dugački*

SUMMARY

Croatia's leading paediatrician, professor Miro Juretić (Split, Croatia, 8 Jan 1919 – Split, 13. Oct 2000) completed the grammar school in Split in 1937 and medical studies in Zagreb in 1942. As soon as he specialised in paediatrics in 1950, he became the head of the Cabinet for Child Diseases of the Central Navy Hospital in Split, and then, between 1961 and 1965 he ran the Children's Ward of the General Hospital in Split. In 1965, he became the head of the Clinic for Child Diseases in Rijeka, where he also ran a genetic counselling service, and received assistant professorship at the Rijeka University School of Medicine, where he became associate professor in 1971 and full professor in 1976. He retired in 1981 and returned to Split, where he started a Spring School of Paediatrics from 1983 to 1991.

As a medical historian, he was focused on the history of paediatrics and children's health care in Croatia. He made an interesting review older Croatian literature on the subject of child care, and wrote about the history of breast-feeding. He set up a number of exhibitions which included old medical books, portraits of notable physicians, and their artworks.

Key words: *history of paediatrics, 20th century, Miro Juretić, Croatia, Split, Rijeka*

Zasluzni splitski i rijecki pedijatar prof. dr. Miro Juretić rođen je 8. siječnja 1919. u Splitu od oca kotarskog tajnika Nikole Juretića, rodom iz Makarske, i majke Roze, upraviteljice ženske građanske škole. Tu je 1937. maturirao u Klasičnoj gimnaziji, a Medicinski fakultet završio je

* Hrvatsko društvo za povijest medicine. Adresa za dopisivanje: Prim. dr. Vladimir Dugački, Rešetarova 30, 10080 Zagreb – Susjedgrad

Slika 1. Prof. dr. Miro Juretić
(1919.–2000.)

Figure 1 Professor Miro Juretić
(1919–2000)

1942. u Zagrebu. Tijekom studija bio je demonstrator u Anatomskom institutu prof. Drage Perovića. Odlučivši se za pedijatriju, započeo je specijalizaciju te struke kao volonter na Dječjoj klinici prof. Ernsta Mayerhoferera u Zagrebu, ali je nakon godine dana zbog ratnih okolnosti morao prekinuti specijalizaciju. Godine 1943./44. radio je u Domobranskoj bolnici u Splitu, a 1944./45. bio je u partizanima. Nakon rata ostaje u vojsci kao trupni liječnik u Šidu, Koprnu i Vrhnici te na Visu do 1948. Nastavlja specijalizaciju iz pedijatrije u Zagrebu i na Vojno-medicinskoj akademiji u Beogradu gdje je završava 1950. te pri Glavnoj mornaričkoj bolnici u Splitu osniva i deset godina vodi

Kabinet za dječje bolesti. Godine 1960. u Zagrebu je obranio doktorat znanosti pod naslovom *Exanthema subitum (Roseola infantum)*. Iste je godine demobiliziran u činu potpukovnika te prelazi na Dječji odjel Opće bolnice u Splitu, ispočetka (1961.) kao v.d. rukovoditelja, a od 1962. do 1965. kao rukovoditelj. Taj odjel proširuje i kadrovski popunjava započevši s osnivanjem subspecijalističkih odsjeka te osniva prvu školu za bolesnu djecu. Sudjelovao je u dovršenju Opće bolnice u Splitu i u projektiranju nove Glavne mornaričke bolnice te u projektiranju budućega Medicinskog fakulteta. Tih godina započinje i njegov nastavni rad: od 1964./65. vodio je nastavu iz pedijatrije u poslijediplomskoj izobrazbi za specijalizaciju iz opće medicine, pokrenuo je regionalne sastanke pedijataru Dalmacije. U okviru rada Zdravstvenog oblasnog centra Dalmacije surađuje u organizaciji zdravstvene zaštite djece.

Godine 1965. izabran je za predstojnika Klinike za dječje bolesti i docenta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Ovdje ćemo napraviti malu digresiju i reći nešto o riječkoj pedijatriji. Još 1842. liječnik dječjeg azila u Rijeci Giovanni Spagnolo objavio je uputu majkama o njezi djece pod naslovom *Igiene del bambino*. Među brojnim opatijskim sanatorijima na prijelomu stoljeća, isticao se onaj za djecu mađarskoga pedijatra Kolomana Szegöa; imao je trideset soba, dječje igralište i organiziranu nastavu. U bolnicu Sv. Duha u Rijeci pojedinačno su se primala i starija

djeca nakon preseljenja te bolnice u zgradu Vojno-pomorske akademije, no organizirano liječenje djece započinje 1937. kada se pri Internom odjelu osniva dječji odsjek s 25 kreveta, koji vodi dr. Biandussi. Početkom Drugoga svjetskog rata, 1941., dječji odjel premješta se u Opatiju (hotel *Europa*), a potkraj rata vodi ga dr. Ana Jakša, poslije ravnateljica Dječje bolnice u Velom Lošinj. Odsjek se 1945. ponovno vraća u Rijeku, a od 1. listopada 1946. vodi ga dr. Nada Kovačević-Ivanović, bivša docentica i v.d. predstojnica Klinike za dječje bolesti u Zagrebu, koja 7. lipnja 1947. osniva samostalan dječji odjel sa 75 postelja. U to su doba ona i njezin suprug dr. Mato Ivanović bili jedini pedijatri u Rijeci. Kada je 1953. bračni par Ivanović otišao u Dubrovnik, od 1953. do 1955. odjel vodi dr. Emil Najman, poslije predstojnik Dječjeg odjela Bolnice sestara milosrdnica u Zagrebu. Od 1956. odjel vodi dr. Karlo Pansini, prvi profesor pedijatrije riječkoga Medicinskog fakulteta, koji u travnju 1961. Dječji odjel preseljava u Dječju bolnicu *Kantrida*, a sljedeće ga godine pretvara u Kliniku za dječje bolesti.

Usporedno s time teče povijest Dječje bolnice *Kantrida*, koja je započela radom 1924. kao dječja primorska kolonija za oporavak i liječenje siromašnije djece u prostorima bivše nadvojvodske vile, s kapacitetom od 165 postelja. U nju su primana slabo uhranjena, distrofična, rahitična, anemična djeca i mali bolesnici s tuberkulozom pluća, skrofulozom i ostalim kroničnim bolestima. Kolonija od 1947. do 1949. djeluje pod imenom Dječja bolnica, a potom se pretvara u ustanovu za liječenje koštano-zglobne dječje tuberkuloze s 220 kreveta. Ravnatelji bolnice bili su od 1949. dr. Dane Smekal, a od 1954. dr. Branko Strinović.

Preseljenjem Dječjeg odjela iz Rijeke u Dječju bolnicu *Kantrida* 1961., odnosno nakon osnivanja Klinike za dječje bolesti 1962., na Kantridi osim Klinike djeluju Odjel za ortopediju, Odjel za rehabilitaciju, Odjel dječje kirurgije, Zajedničke medicinske službe (rendgenski odjel, hematološki i biologijski laboratorij, služba za anesteziju i reanimaciju s operacijskim blokom, ljekarna) i Zajedničke nemedicinske službe. Ravnatelji cjelokupne bolnice bili su 1961.–1965. dr. Milan Zon, a 1966.–1981. dr. Tihomir Rede.

No vratimo se Miri Juretiću koji je 1965. izabran za predstojnika Klinike za dječje bolesti, naslijedivši prof. Pansinija koji odlazi u Dječju bolnicu u Zagreb. Ni Klinika ni Dječja bolnica *Kantrida* nisu tada imale niti jednog subspecijalista, niti jednog magistra ni doktora znanosti. Juretić šalje starije asistente na subspecijalističku izobrazbu u Zagreb i inozemstvo tako da u Klinici organizira odjele za dojenčad, za dječju

neurologiju, za nefrologiju, za kardiologiju i za hematološku patologiju. Kliniku popunjava s novim perspektivnim mladim kadrovima birajući ih među najboljim studentima, podržava kompletiranje Bolnice radiologijom, anesteziologijom i otorinolaringologijom, sudjeluje 1976. u izgradnji novoga središnjeg paviljona u koji su smještene sve poliklinike – i kliničke i bolničke, radiologija i laboratoriji (uključivši EKG i EEG) te dva dojenačka odjela Klinike. U okviru Klinike osniva i do umirovljenja vodi genetsko savjetovalište. U tom je razdoblju Dječja bolnica raspolaže s više od 120 postelja i ima više od 250 zaposlenih. Godine 1976. prof. Juretić organizirao je Jedinicu intenzivnog liječenja, drugu u tadašnjoj Jugoslaviji. Brine se za neonatološku službu u rodilištima regije, surađuje s izvanbolničkom zdravstvenom zaštitom djece. Obnavlja rad Pedijatrijske sekcije, osniva regionalne sastanke pedijatarata Istre, Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i Like. Intenzivira suradnju s pedijatrijskim ustanovama u Zagrebu i drugim većim medicinskim središtima u zemlji, napose međukliničke susrete pedijatarata Rijeke i Ljubljane te suradnju s pedijatrijskim ustanovama Italije. Bio je predsjednik i potpredsjednik Podružnica Zbora liječnika Hrvatske u Rijeci i Splitu, član Glavnog odbora ZLH-a, dopredsjednik Pedijatrijske sekcije Hrvatske, počasni član predsjedništva Udruženja pedijatarata Jugoslavije te predsjednik Komisije za nastavu tog udruženja. Bio je dopisni član Društva pedijatarata Njemačke i Italije te počasni član potonjega. Usavršavao se u Poljskoj (1963.), Čehoslovačkoj (1970.) i Kanadi (1973.). Od 1992. bio je i počasni član Hrvatskoga liječničkog zbora. U nastavnom radu prof. Juretić, koji je 1971. izabran za izvanrednog, a 1976. za redovnog profesora, uveo je mnogo novosti. Postiže da svi članovi Klinike sudjeluju u nastavi, uvodi obvezatni predispit iz praktične pedijatrije te klinički test. Suradnike je poticao na pisanje radova i stjecanje znanstvenih naslova. Zajedno sa suradnicima objavio je tridesetak skripata za studente, što je jedinstven pothvat Klinike, te sa suradnicima sudjeluje u poslijediplomskoj nastavi u Rijeci, Splitu i Zagrebu; na njegovu je inicijativu organizirano sedam poslijediplomskih seminara iz temeljnih subspecijalističkih područja pedijatrije. Aktivno je sudjelovao na brojnim domaćim i stranim pedijatrijskim kongresima i simpozijima. Bio je organizator i moderator Drugog, Četvrtog i Jedanaestog stručno-znanstvenog sastanka pedijatarata Hrvatske (Split 1963., Rijeka 1969., Šibenik 1982.), Prvoga stručnog sastanka pedijatarata Dalmacije (Split 1964.), Prvog, Trećeg i Petoga regionalnog sastanka pedijatarata Istre, Primorja, Gorskog kotara i Like (Rijeka 1975., 1977., 1979.), Prvog i Drugog simpozija socijalne pedijatrije u okviru Festivala djeteta (Šibenik 1988., 1989.). Osim međunarodnog

projekta *Primary Herpetic Infection* (1973.–1976.), bio je nositelj dva domaća projekta: *Hereditarna nefropatija u Hrvatskoj* (1970.–1973.) i *Evaluacija zdravstvene zaštite djece u SR Hrvatskoj prema incidenciji preventibilnih bolesti* (1979.–1981.).

Godine 1981. prof. Juretić odlazi u prijevremenu mirovinu, vraća se u Split, ali ni u mirovini ne miruje. Sudjeluje i dalje u nastavi, na sastancima i kongresima, recenzira stručne članke i udžbenike. Sa svojim suradnikom, tada docentom Livijem Balarinom, 1983.–1991. organizira i vodi Proljetnu pedijatrijsku školu za liječnike i medicinske sestre. Škola je imala velik posjet i odaziv i još i danas se održava pod imenom Hrvatska proljetna pedijatrijska škola.

Objavio je oko 215 stručnih, znanstvenih i nastavnih radova, napose iz pedijatrijske epidemiologije, preventivne pedijatrije, medicinske genetike i organizacije zdravstvene zaštite djece u domaćim (*Liječnički vjesnik*, *Jugoslavenska pedijatrija*, *Arhiv za zaštitu majke i djeteta*, *Medicina*, *Medicinski anali* i dr.) i stranim časopisima (*Helvetica paediatrica acta*, *Praxis*, *Minerva paediatrica*, *Rivista italiana pediatrica* i dr.) te u zbornicima Proljetne pedijatrijske škole. Napose se ističu radovi koji obrađuju epidemiologiju *exanthema subitum* (što je bio predmet njegova doktorata) te primarne herpetične infekcije, a nastali su u okviru projekta s *National Institute of Health* (SAD) između 1973. i 1976., rezultat čega je bila knjiga *Herpetic Infections of Man*, koja je tiskana 1980. u New Hampshireu, a za koju je 1981. dobio Nagradu grada Rijeke za životno djelo. Ta je knjiga često citirana u inozemnoj medicinskoj literaturi. Od ostalih knjiga valja spomenuti: *Normativi dječje dobi* (1965.), *Primarna herpetična infekcija* (1970.), *Vakcinacija u dječjoj dobi* (1981.), *Kazuistički tekstovi iz pedijatrije* (zajedno s Miljenom Gazdikom, 1986.), sudjelovanje u velikom (više od 2000 stranica) udžbeniku *Klinička pedijatrija* (dva izdanja: 1987. i 1989., kojega su urednici M. Velisavljev, Danica Korać i M. Juretić) te *Pedijatrija (za više medicinske sestre)* s L. Balarinom (1995.).

Među povijesno-medicinskim radovima ističu se oni koji obrađuju razvoj pedijatrije u Hrvatskoj, povijest zdravstvene zaštite djece u Dalmaciji, teme iz puerikulture u djelima Antuna Lobmayera, Viktora Gjurkovečkog i Radovana Markovića, povijest dojenja, splitsko razdoblje dr. Bože Peričića, osvrt na liječnike koji su završili Klasičnu gimnaziju u Splitu. Prof. Juretić osobito se istaknuo u priređivanju različitih povijesno-medicinskih izložaba kojima je nastojao obogatiti povijesno-medicinske simpozije u Splitu koje su organizirali on i prof. Ljubomir Kraljević, te Proljetne pedijatrijske škole i druge pedijatrijske skupove. Teme tih izložaba bili su portreti i biste splitskih

liječnika, umjetnička djela kojima su autori splitski liječnici, važnije medicinske knjige splitskih autora te tematske izložbe posvećene istaknutim liječnicima kao što su Andrija Štampar i Božo Peričić, a napose našim pedijatrima kao što su Radovan Marković, Niko Skrivanelija, Emil Najman, Feđa Fischer-Sartorius i drugima.

U svojem je radu prof. Juretić ujedinio socijalnu i kliničku pedijatriju, obojivši svoje radove povijesno-medicinskim tonalitetom. Umro je u Splitu 13. listopada 2000. Budući da mu ni u *Liječničkom vjesniku* ni u časopisu *Paediatrica croatica* nije objavljen nekrolog, ovime s dužnim poštovanjem i prijateljskim osjećajima podsjećam na život i djelo ovog istaknutoga hrvatskog pedijatra.

LITERATURA

1. Medicinski fakultet u Rijeci 1955.–1995. Rijeka 1997, str. 179-183, 256-257.
2. 50 godina Dječje bolnice "Kantrida". Rijeka 2003, str. 18-19, 22-23.
3. V. Dugački: Juretić Miro. Hrvatski biografski leksikon, sv. 6. Zagreb 2005, str. 600-601.

SAŽETAK

Jedan od vodećih hrvatskih pedijatara prof. dr. Miro Juretić (Split, 8. I. 1919. – Split, 13. X. 2000.) završio je u Splitu Klasičnu gimnaziju (1937.), a u Zagrebu studij medicine (1942.). Završivši 1950. specijalizaciju iz pedijatrije, vodio je Kabinet za dječje bolesti Glavne mornaričke bolnice u Splitu, a potom je 1961.–1965. bio rukovoditelj Dječjeg odjela Opće bolnice u Splitu. Godine 1965. izabran je za predstojnika Klinike za dječje bolesti Kantrida u Rijeci, u kojoj vodi genetsko savjetovalište, te za docenta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, na kojem će 1971. biti izabran za izvanrednog, a 1976. za redovnog profesora. Umirovljen 1981., vraća se u Split, gdje 1983. pokreće i do 1991. vodi Proljetnu pedijatrijsku školu.

Kao povjesničar medicine obradio je povijest pedijatrije i zdravstvene zaštite djece u Hrvatskoj, dao je osvrt na puerikulturu u djelima hrvatskih starijih autora, pisao je o povijesti dojenja. Priredio je nekoliko izložaba starih medicinskih knjiga, portreta naših liječnika, umjetničkih radova liječnika likovnih umjetnika i dr.

Ključne riječi: povijest pedijatrije, XX. st., Miro Juretić, Hrvatska, Split, Rijeka